Valiokunnan mietintö YmVM 9/2017 vp─ HE 262/2016 vp

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön käyttöoikeussääntelyn uudistamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön käyttöoikeussääntelyn uudistamiseksi (HE 262/2016 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, maa- ja metsätalousvaliokuntaan ja talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- perustuslakivaliokunta PeVL 8/2017 vp
- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 11/2017 vp
- talousvaliokunta TaVL 12/2017 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Pekka Kemppainen, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Erja Werdi, ympäristöministeriö
- ympäristöneuvos Esko Vähäsöyrinki, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- ylitarkastaja Perttu Ottelin, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- asiantuntija Tuomo Huttunen, Energiateollisuus ry
- lakimies Tuomas Rytkönen, Energiateollisuus ry
- päälakimies Risto Airikkala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- ympäristölakimies Pasi Kallio, Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Kuntaliitto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vesilakia ja ympäristönsuojelulakia. Samalla esityksen myötä tarpeettomaksi käyvä eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annet-

tu laki kumotaan. Esityksen mukaan vesitaloushankkeiden toteuttamiseen liittyvä kiinteän omaisuuden lunastamista ja käyttöoikeuden perustamista koskeva sääntely uudistetaan. Esityksen tarkoituksena on saattaa vesilain omaksi lunastamista ja käyttöoikeuden perustamista koskevat säännökset sopusointuun perustuslain perusoikeuksien rajoittamista koskevien säännösten kanssa. Säännöksiä on tarkasteltu erityisesti omaisuudensuojaa koskevien perustuslain säännösten kannalta. Ympäristönsuojelulakiin esitetään tehtäväksi vesilain muuttamisesta johtuvat tarkistukset.

Vesilain mukaan luvanvaraisten hankkeiden piiriä ehdotetaan rajattavaksi siten, että johdon sijoittaminen valtaväylän alitse ei enää kaikissa tapauksissa edellyttäisi lupaa, vaan luvanvaraisuus määräytyy jatkossa yksinomaan hankkeen vaikutusten perusteella. Lupaa edellyttämättömästä valtaväylän alittavasta johdosta on tehtävä ilmoitus vesilain mukaiselle valvontaviranomaiselle.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan neljän kuukauden kuluttua niiden vahvistamisesta.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi vesilakia ja ympäristönsuojelulakia sekä kumottavaksi eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annettu laki, ns. valtuuslaki. Valtuuslain kumoaminen ja siitä johtuvat muutokset lainsäädäntöön perustuvat eduskunnan hyväksymään, vesilain kokonaisuudistusta koskevaan perustuslakivaliokunnan kantaan[1] perustuvaan lausumaan siitä, että valtioneuvoston piirissä tulee käynnistää valmistelutyö sen selvittämiseksi, miten vesilain omaisuudensuojaa rajoittavat säännökset voidaan saattaa ehdotettua paremmin sopusointuun perustuslain 15 §:n kanssa ja että mainittu valtuuslaki voidaan kumota kokonaan. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt asiaa ja katsoo lausunnossaan, että ehdotettu toteutustapa on asianmukainen ja että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Esityksen keskeisimpien muutosten peruste on valtiosääntöoikeudellinen. Lisäksi siihen sisältyy eräitä hallinnollisen sääntelyn keventämiseen liittyviä ehdotuksia. Merkittävää hallituksen esityksessä valtiosääntöoikeudelliselta kannalta on, että siinä täsmennetään perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaisia käyttöoikeuksia koskevia säännöksiä ja erotetaan ne perustuslain 15 §:n 2 momentissa tarkoitetuista tilanteista, joissa on kysymys pakkolunastukseksi katsottavasta, omaksi lunastamisesta ja siihen rinnastuvasta käyttöoikeuden perustamisesta. Pakkolunastuksen ja siihen rinnastuvan käyttöoikeuden perustamisen edellytykseksi asetetaan yleisen tarpeen vaatimus.

Perustuslain 15 §:n 2 momentissa (pakkolunastuslauseke) tarkoitettua omaisuuden pakkolunastusta merkitsevät säännökset esitetään vesilaissa sijoitettavaksi viiteen pykälään, jotka kaikki asettavat lunastuksen tai siihen rinnastuvan käyttöoikeuden perustamisen edellytykseksi yleisen tarpeen.

Perustuslain 15 §:n 1 momentin (omaisuudensuojan yleislauseke) mukaisia käyttöoikeuksia koskevia säännöksiä esitetään puolestaan täsmennettäväksi ottamalla paremmin huomioon perusoi-

1 PeVL 61/2010 vp—EV 355/2010 vp.

keuksien yleiset rajoittamisedellytykset sekä erottamalla perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaiset käyttöoikeudet mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetuista tilanteista, kuten johdon vetäminen väylän ali tai veden ottaminen.

Yleisen tarpeen edellyttämistä hankkeista ehdotetaan säädettäväksi uudessa vesilain 2 luvun 13 a §:ssä. Sen mukaan hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseksi, jos luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät ja hanketta voidaan pitää yleisen tarpeen vaatimana. Yleinen tarve voi säännöksen mukaan liittyä energia- tai vesihuollon, tietoliikenteen tai kulkuyhteyksien turvaamiseen, yleisen virkistyskäytön tai luonnonsuojelun edistämiseen, sää- ja vesiolojen äärilmiöihin varautumiseen tai valuma-alueen vesitalouden hallintaan taikka muuhun vastaavaan merkittävään yleiseen etuun.

Valiokunta toteaa, että lunastamisen tai oikeuden perustamisen mahdollistavan intressin tulee ehdotetun säännöksen mukaan olla merkittävä. Yleisen tarpeen arvioinnissa on kyse erisuuntaisten yhteiskunnallisten intressien punninnasta. Valiokunta korostaa, että kysymys ei ole yksinomaan yhteiskunnan kannalta merkittävän yleisen intressin voimakkuuden arvioinnista, vaan mahdollisesti useampien erisuuntaisten intressien tasapainottamisesta ratkaistaessa sitä, vaatiiko yleinen tarve käyttöoikeuden perustamista tai lunastamista. Esimerkiksi laaja-alaisella vesistön säännöstelyhankkeella saattaa olla vesivoiman hyödyntämisen, tulvasuojelun ja virkistyskäytön kannalta hyödyllisiä vaikutuksia, mutta se saattaa samalla heikentää alueen luontoarvoja.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan tarkastellut 2 luvun 13 a §:ää todeten, että sääntely on merkityksellistä sen perustuslain 15 §:n 2 momentin säännöksen kannalta, jonka mukaan pakkolunastuksen edellytyksenä on täyden korvauksen lisäksi lunastuksen tapahtuminen yleiseen tarpeeseen. Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei yleisen tarpeen vaatimus välttämättä edellytä lunastuksen toteuttamista julkisyhteisön hyväksi, vaan lunastetun omaisuuden saajana voi olla muukin taho. Perustuslakivaliokunnan mukaan tällöin yleisen tarpeen vaatimusta tulee pyrkiä konkretisoimaan aineellisin säännöksin. Vesilain 2 luvun 13 a §:n sääntely on tältä kannalta perustuslakivaliokunnan mukaan riittävää ja asianmukaista. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Edellä viitattun rakenteellisen ratkaisun perusteella vesilain 4 luvun 13 §:n vedenottoa koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että oikeus lunastaa alue omaksi voidaan antaa yhdyskunnan vesihuollon järjestämistä tai muuta yleistä tarvetta palvelevan vedenottamon omistajalle. Vesihuolto on välttämättömyyspalvelu, ja tätä tarvetta palvelevan hankkeen on katsottava täyttävän yleisen tarpeen vaatimuksen.

Myös vesivoiman hyödyntämistä koskevaa vesilain 8 luvun 4 §:ää ehdotetaan muutettavaksi yleiseen tarpeeseen perustuvaksi. Vastaavasti vesilain 8 luvun 5 §:n yhteisen vesivoiman käyttämistä tarkoittavan hankkeen perusteena on oltava yleinen tarve energiahuollon turvaamisen kannalta arvioituna. Vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi kulkuväylään liittyviä lastausalueita ja satamaa koskevaan vesilain 10 luvun 7 §:ään. Yleisen tarpeen vaatimuksen täyttymisen arvioinnissa otetaan huomioon muun muassa hankkeen merkitys satamapalveluiden saatavuuden, tärkeäksi katsottavan liikenteen turvaamisen ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen kannalta. Oikeuden

perustaminen edellyttää siten intressivertailuedellytyksen ja yleisen tarpeen vaatimuksen täyttymistä.

Valiokunta toteaa, että vesivoiman hyödyntäminen hanketyyppinä kattaa hyvin erilaajuisia ja -tyyppisiä hankkeita. Pienilläkin vesivoimalaitoksilla voi olla merkitystä energiahuollon turvaamisen kannalta säätömahdollisuuksiensa vuoksi, mutta toisaalta myös yleisen virkistyskäyttöintressin ja vaelluskalakantojen kannalta. Valiokunta korostaa, että käyttöoikeussääntelyn tavoitteena ei ole lupamenettelyssä tapahtuva hankkeen ympäristöllisen hyväksynnän punninta, vaan vesivoiman osakkaiden ja muiden asianosaisten välisten yksityisoikeudellisten suhteiden järjestäminen. Tältä osin valiokunta pitää myönteisenä, että viimeaikaisessa oikeuskäytännössä virkistyskäyttöintressit ja ympäristöarvot ovat saaneet huomattavaa painoarvoa ja esimerkiksi useita voimalaitosten rakentamista koskevia lupahakemuksia on hylätty muun muassa vaelluskalakannoille aiheutuvien haitallisten vaikutusten vuoksi.

Valiokunta korostaa, että käyttöoikeussääntelyyn ehdotettavat muutokset eivät vaikuta hankkeiden toteuttamistapaa koskeviin säännöksiin eikä muutoksilla siten ole ympäristövaikutuksia. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että hankkeiden toteuttamisedellytysten kiristyminen saattaa johtaa siihen, että osa hankkeista jää toteutumatta. Kysymykseen tulevia hankkeita voisivat olla esimerkiksi keskivedenkorkeuden nostamishankkeet tai sellaisten uusien pienten vesivoimaloiden rakentaminen, joissa otetaan käyttöön toiselle kuuluvaa vesivoimaa. Nämä voivat usein palvella pääasiallisesti yksityiseksi katsottavia intressejä, eivätkä ne siten ehkä täyttäisi yleisen tarpeen vaatimusta. Arvioiden mukaan tällainen vaikutus ei kuitenkaan olisi merkittävä, ja ympäristöllisellä lupaharkinnalla on joka tapauksessa suurempi vaikutus hankkeen toteuttamisedellytyksiin.

Hallinnollisen sääntelyn keventämiseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan vesilain mukaisten luvanvaraisten hankkeiden piiriä rajattavaksi muun muassa siten, että johdon sijoittaminen valtaväylän alitse ei enää kaikissa tapauksissa edellytä lupaa, vaan hankkeen luvanvaraisuus määräytyy sen vaikutusten perusteella. Valtaväylän alitushankkeissa (vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekeminen valtaväylän alitse) vesistövaikutukset ovat yleensä varsin vähäisiä ja lyhytkestoisia. Valiokunta katsoo, että luvanvaraisuudesta voidaan luopua silloin, kun haitallisia ympäristövaikutuksia ei ole. Valiokunta katsoo, että esityksessä on riittävällä tavalla turvattu myös mahdollisten haitankärsijöiden oikeusturva uudessa ilmoitusmenettelyssä. Muutos keventää viranomaisten hallintomenettelyjä vapauttaen resursseja vaikuttavampaan lupaharkintaan.

Talousvaliokunta on lausunnossaan tarkastellut esitystä erityisesti sääntelyn yritysvaikutusten ja hallinnollisen taakan näkökulmasta. Talousvaliokunta kannattaa esitystä, joka turvaa perusoikeuksien toteutumisen ja toisaalta keventää sääntelyä ja hallinnollisia menettelyjä vaikutuksiltaan vähäisissä tilanteissa. Myös maa- ja metsätalousvaliokunta pitää ehdotusta kannatettavana.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siirtymäsäännöksen 4 momenttiin, joka koskee pysyvän käyttöoikeuden myöntämistä vesivoimaan tilanteessa, jossa toiminnanharjoittajalle on myönnetty lupa voimalaitoksen rakentamiseen, mutta hakijan määräajan voimassaollut oikeus vesivoiman käyttämiseen päättyy. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kyseisenkaltaisessa tilanteessa, jossa hakijalla on aikaisemmin ollut oikeus käyttää vesivoimaa, käyttöoikeuden perustamista ei ole rinnastettava valtiosääntöoikeudelliseen pakkolunastukseen. Arvioinnissa tulisi

kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, mikä merkitys käyttöoikeuden perustamisella on vesivoimahankkeen ja vesistöolosuhteiden pysyttämiseen. Ympäristövaliokunta toteaa, että säännöksessä tarkoitetut tilanteet ovat sellaisia, joissa voimalaitos on mahdollisesti jo vuosikymmeniä sitten rakennettu jokeen ja johon rajoittuva maankäyttö on sittemmin mukautunut. Käyttöoikeuden häviäminen merkitsisi sitä, että hankkeesta vastaavalla ei olisi enää oikeutta hyödyntää vesivoimaa, mutta hänen tulisi kuitenkin edelleen huolehtia rakenteiden kunnossapidosta ja lupamääräysten edellyttämästä säännöstelystä ja juoksutuksesta. Hankkeesta vastaavalla tuskin on tämänkaltaisessa tilanteessa intressiä vastata hankkeen velvoitteista ilman hankkeesta saatavaa hyötyä ainakaan pidempää aikaa. Jos vesivoimalaitoksen omistusjärjestelyt eivät ole mahdollisia, saattaa hankkeesta luopuminen muodostua realistiseksi vaihtoehdoksi. Ympäristövaliokunta katsoo, että säännös jättää lupaviranomaiselle riittävästi harkinnanvaraa oikeuden myöntämisen suhteen.

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muutettuna mietinnöstä ilmenevin muutosehdotuksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2 luku

5 a §. Johdon sijoittaminen toisen vesialueelle.

Valiokunta ehdottaa joen tai puron alittavan vesi-, viemäri- ja voimajohdon tai muun vastaavan johdon sijoittamistoimenpiteestä ilmoittamisen ajankohdan muuttamista vähintään 30 vuorokaudesta vähintään 60 vuorokauteen. Valiokunta katsoo, että ilmoituksen käsittelylle säädettävä aika tulee määrittää pääasiallisesti ilmoituksessa tarkoitetun toiminnan luonteen mukaisesti. Yleisimmin käytössä on 30 vuorokauden aika. Myös talousvaliokunta pitää lausunnossaan 30 päivän määräaikaa riittävänä, kun tarkoituksena on sujuvoittaa hallinnollisia menettelyjä pienten ja vesistövaikutuksiltaan vähäisten vesitaloushankkeiden yhteydessä. 60 vuorokauden pituinen aika on kuitenkin esimerkiksi ojituksesta tehtävissä ilmoituksissa.

Koska valtaväylän alitusta koskevan ilmoituksen tarkastaminen saattaa kuitenkin edellyttää toimenpiteitä, joiden suorittamiseen on varattava riittävä aika, on 60 vuorokauden aikaa tältä osin pidettävä tarpeellisena. Ilmoitusmenettelyn toimivuuden kannalta on tärkeää, että asia saadaan asianmukaisesti menettelyssä käsiteltyä eikä tarvetta jälkivalvonnalle tällä perusteella aiheutuisi. Valiokunta korostaa myös, että valtaväylän alitusta koskevissa hankkeissa on kyse tyypillisesti joko sähkökaapeleiden tai vesi- ja vesilinjojen vetämisestä jokialueen poikki. Näiden hankkeiden lupa-asiat hoidetaan tyypillisesti hyvissä ajoin ennen hankkeeseen ryhtymistä, joten ilmoittamisajankohdan varhaistamisesta ei aiheutuisi toiminnanharjoittajan kannalta haittaa.

12 §. Vähäinen käyttöoikeus toisen alueeseen.

Valiokunta ehdottaa vesilain 2 luvun 12 §:n 1 kohdan tarkistamista siten, että säännös nimenomaisesti sallii vähäisen rakennelman sijoittamisen myös maa-alueelle. Käytännössä tilanne on usein se, että vesistöön sijoittuva rakennelma ulottuu vähäiseltä osin myös maa-alueelle. Oikeus-

käytännössä säännöstä on jo tulkittu sanotulla tavoin, mutta valiokunta pitää perusteltuna muuttaa säännöksen sanamuotoa selvyyden vuoksi vastaavasti.

13 §. Käyttöoikeus toisen alueeseen tai rakennukseen.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota siihen, että vesilain 2 luvun 13 §:n 3 momentin 2 kohdan sääntely esteestä perustaa käyttöoikeus mahdollistaa varsin pitkälle menevät alueiden käyttörajoitukset. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta mainitun esteperusteen soveltamiskynnystä tulisi madaltaa esimerkiksi lisäämällä myös pykälään perusteluissa mainittu edellytys käyttöoikeuden kohdistumisesta vähäiselle alueelle. Valiokunta ehdottaa pykälän muuttamista perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla.

15 §. Ilmoittamisvelvollisuus.

Valiokunta esittää valtaväylän alitusta koskevan ilmoituksen tekemisajankohdan muuttamista 30 vuorokaudesta 60 vuorokauteen. Pykälään esitetään tämän vuoksi lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädetään ilmoituksen tekemisen ajankohdista. Nykyiset 2 ja 3 momentti siirtyvät muuttumattomina vastaavasti uudeksi 3 ja 4 momentiksi.

6 luku

6 §. Käyttöoikeus toisen alueeseen.

Valiokunta ehdottaa vesilain 6 luvun 6 §:stä poistettavaksi viittauksen 2 luvun 12 §:ään tarpeettomana. Valiokunta toteaa, että veden nostamisessa pysyvästi toisen alueelle on kyse joko vesilain 2 luvun 13 tai 13 a §:ssä tarkoitetusta tilanteesta, minkä vuoksi viittaus on tarpeeton.

Valiokunta ehdottaa lisäksi säännökseen lisäystä, jolla selvennetään vesioikeudellisen yhteisön tulkintaa luvanhakutilanteessa. Yleensä keskivedenkorkeuden nostamishankkeeseen lupaa hakevat tulevan vesioikeudellisen yhteisön jäsenet yhdessä. Hankkeesta vastaavaksi ryhtyvä vesioikeudellinen yhteisö on yleensä perustettu ennen vesilain mukaisen lupahakemuksen jättämistä, eivätkä yhteisön jäsenet ole luovuttaneet yhteisölle hankkeen toteuttamisen edellyttämää käyttöoikeutta. Käytännössä tällaisessa tilanteessa vesioikeudellisen yhteisön hallintaoikeus on konstruoitu tulkinnallisesti. Valiokunnan ehdottamalla säännöksellä selvennetään oikeustilaa rajaten kysymys keskivedenkorkeuden nostamishankkeisiin.

17 luku

11 §. Tilusjärjestely.

Vesilain 17 luvun 11 §:n 2 momentti koskee vesioikeudellisen lupamenettelyn jälkeistä kiinteistötoimitusta. Vesilain 17 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on toimitettava lainvoiman saanut lupapäätös Maanmittauslaitokselle muun muassa silloin, kun päätöksellä annetaan 6 luvun 6 §:n mukainen käyttöoikeus saattaa toisen aluetta veden alle. Pykälän 2 momentin mukaan veden alle jäävä alue on eräin poikkeuksin liitettävä osaksi siihen rajoittuvaa vesialuetta. Säännös on tulkittavissa siten, että jos lainkohdassa tarkoitettu oikeus on myönnetty, on

tilusjärjestely aina toimitettava. Vesilain 17 luvun 11 §:n 3 momentin mukaan asian käsittelyssä on noudatettava, mitä vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa (451/1988) ja kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 133 §:n 2 momentissa, 133 a ja 134 §:ssä säädetään. Vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain 5 §:n mukaan tilusjärjestelyn suorittamisen lähtökohtana on epätyydyttävästä kiinteistöjaotuksesta johtuvan haitan poistaminen tai merkittävä vähentäminen. Kiinteistönmuodostamislain 133 §:n 2 momentin mukaan alueen liittämisen edellytyksenä on asianosaisten sopimus, minkä lisäksi muodostettavan yhteisen alueen tulee kiinteistönmuodostamislain 134 §:n 3 momentin mukaan olla tarkoituksenmukainen alueen käytön järjestämisen ja hoidon kannalta, eikä liittäminen tai yhdistäminen saa aiheuttaa epätarkoituksenmukaista kiinteistöjaotusta tai vaarantaa kiinteistöjärjestelmän selvyyttä.

Edellä mainitut säännökset muodostavat keskenään vaikeatulkintaisen kokonaisuuden. Vesilain tilusjärjestelyä koskevan erityissäännöksen taustalla ovat olleet erityisesti sellaiset keskivedenkorkeuden nostamishankkeet, joissa laajempia alueita jäisi veden alle. Tällaisessa tilanteessa tosiasialliset olosuhteet ja kiinteistöoikeudellinen jaotus olisivat muuttuneet huomattavan epäsuhtaisiksi, kun muodostunut vesialue olisi kuulunut edelleen alueen omistajalle. Tilusjärjestelyssä uusi vesialue oli tarkoitus liittää olemassa olevaan yhteiseen vesialueeseen ja alueen omistaja saisi aluetta vastaavan osuuden yhteisestä vesialueesta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämänkaltaisia hankkeita ei kuitenkaan ole juurikaan ollut, vaan käytännössä keskivedenkorkeuden nostamishankkeet ovat olleet usein pienimuotoisia ja perustettavat käyttöoikeudet kapeita kaistaleita. Tämä on johtanut useasti tilusjärjestelytoimituksen jättämiseen sikseen. Tämänkaltaisessa tilanteessa tilusjärjestely ei paranna kiinteistöjärjestelmän selkeyttä, vaan lisää viranomaisten työtä ja asianosaisten vastattavaksi tulevia kustannuksia ilman olennaista lisäarvoa. Viitteitä on myös siitä, että tilusjärjestelystä aiheutuvat kustannukset ovat saattaneet osaltaan vähentää halukkuutta keskivedenkorkeuden nostamishankkeiden ja edelleen vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamiseen.

Edellä mainituilla perusteilla oikeusministeriö on esittänyt maa- ja metsätalousvaliokunnalle vesilain 17 luvun 11 §:n 2 momentin kumoamista. Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää vastaavasti ympäristövaliokunnalle antamassaan lausunnossa momentin kumoamista. Ympäristövaliokunta ehdottaa vesilain 17 luvun 11 §:n 2 momentin kumoamista ehdotetuilla perusteilla ja korostaa, että velvollisuus tilusjärjestelyn suorittamiseen ei lainmuutoksella poistu, vaan tilusjärjestely tulisi suorittaa kiinteistönmuodostamislaissa ja vesistöhankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetussa laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä. Pykälän kumoaminen ilmenee valiokunnan muuttamasta johtolauseesta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 262/2016 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö YmVM 9/2017 vp

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 262/2016 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan vesilain (587/2011) 17 luvun 11 §:n 2 momentti,

muutetaan ~~vesilain(587/2011)~~ 2 luvun 12—14 §,15 §~~:n 1 momentt~~i, 3 luvun 3 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 4 luvun 3 ja 13 §, 6 luvun 6 §, 8 luvun 4 ja 5 §, 10 luvun 7 §, 13 luvun 1 §, 16 luvun 3 §, 17 luvun 8 § ja 18 luvun 12 §:n 1 momentti, sekä

lisätään 2 lukuun uusi 5 a, 13 a, 14 a ja 16 § seuraavasti:

2 luku

Yleiset oikeudet, velvollisuudet ja rajoitukset

5 a §

Johdon sijoittaminen toisen vesialueelle

Hankkeesta vastaavalla on oikeus sijoittaa joen tai puron alittava vesi-, viemäri- ja voimajohto, tietoliikennekaapeli sekä muu vaikutuksiltaan niihin rinnastuva johto toisenkin vesialueelle, jos sen:

1) sijoittaminen ei edellytä lupaa 3 luvun 2 §:n nojalla;

2) sijoittamisesta ei määrätä ympäristönsuojelulain nojalla;

3) sijoittamisesta ei aiheudu vähäistä suurempaa haittaa alueen omistajalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä on ilmoitettava vesialueen omistajalle vähintään 60 vuorokautta ennen toimenpiteen suorittamista. Yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle ilmoitus voidaan toimittaa yhteisaluelain 26 §:n 3 momentin mukaisesti tai toimittamalla ilmoitus kaikille tiedossa oleville osakkaille. Ilmoitusvelvollisuudesta valtion valvontaviranomaiselle säädetään tämän luvun 15 §:ssä.

12 §

Vähäinen käyttöoikeus toisen alueeseen

Jos 3 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät, hakijalle voidaan myöntää oikeus:

1) tehdä vähäinen rakennelma vesistöön maa-alueelle ulottuvine rakenteineen tai sijoittaa laite tai johto vesistöön toiselle kuuluvalle tai yhteiselle alueelle vesistöä huomattavasti muuttamatta;

2) tilapäisesti nostaa vettä toiselle kuuluvalle alueelle;

3) suorittaa toisen alueella perkaustyötä;

4) vähäisessä määrin oikaista tai leventää uomaa toisen alueella;

5) sijoittaa poistettavaa maata toisen maa- tai vesialueelle, ei kuitenkaan erityiseen käyttöön otetulle alueelle.

13 §

Käyttöoikeus toisen alueeseen tai rakennukseen

Hakijalle voidaan myöntää käyttöoikeus toiselle kuuluvaan alueeseen sillä olevine rakennuksineen tai muine rakennelmineen, jos alue on toteutettavan vesitaloushankkeen vuoksi tarpeen:

1) laitetta, rakennusta tai muuta rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten;

2) uuden 1 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen vesialueen tai uuden uoman pohjaksi;

3) poistettavan maan sijoittamiseksi; tai

4) yleisen tai yksityisen edun suojaamiseksi tarvittavaa laitetta tai rakennelmaa sekä niiden käyttöä ja kunnossapitoa varten.

Käyttöoikeus toisen alueeseen tai rakennelmaan voidaan myöntää, jos:

1) 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyt edellytykset vesitaloushankkeelle täyttyvät; ja

2) hakija hallitsee omistusoikeuden tai pysyvän käyttöoikeuden perusteella vähintään puolta tarvittavasta alueesta, tai jos kysymys on hakijalle ja muille yhteisesti kuuluvasta alueesta, toimenpiteen kohteeksi joutuva alue ei ole sanottavasti suurempi kuin hakijan osuus yhteisestä alueesta.

Käyttöoikeutta ei kuitenkaan voida myöntää, jos:

1) oikeus kohdistuu vähäistä laajempaan alueeseen ja siitä aiheutuu huomattavaa haittaa alueen omistajan mahdollisuudelle käyttää oikeuden kohteena olevaa aluetta hyväkseen; tai

2) oikeus kohdistuu laajuudeltaan vähäiselle alueelle estäen ~~oikeuden perustaminen estää~~ alueen omistajaa käyttämästä oikeuden kohteena olevaa aluetta hyväkseen ja tästä aiheutuu huomattavaa haittaa alueen omistajan muun alueen tai omaisuuden käyttämiselle.

13 a §

Yleisen tarpeen edellyttämät hankkeet

Hakijalle voidaan myöntää tarvittava oikeus toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseksi, jos luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät ja hanketta voidaan pitää yleisen tarpeen vaatimana. Tällainen tarve voi liittyä

1) energia- tai vesihuollon, tietoliikenteen tai kulkuyhteyksien turvaamiseen;
2) yleisen virkistyskäytön tai luonnonsuojelun edistämiseen;
3) sää- ja vesiolojen ääri-ilmiöihin varautumiseen tai valuma-alueen vesitalouden hallintaan; taikka
4) muuhun 1—3 kohdassa tarkoitettua vastaavaan merkittävään yleiseen etuun.

14 §

Oikeus toisen rakennelmaan

Jos toiselle kuuluva rakennus, laitos tai muu rakennelma, jonka poistaminen ei sisälly 13 tai 13 a §:n nojalla myönnettyyn oikeuteen, estää vesitaloushankkeen toteuttamista, lupaviranomainen voi mainituissa pykälissä säädetyin edellytyksin myöntää oikeuden sen poistamiseen, muuttamiseen tai hyväksi käyttämiseen.

Päätöksessä, jolla hakija saa oikeuden toiselle kuuluvan rakennelman poistamiseen tai muuttamiseen, on rakennelman omistajalle tämän vaatimuksesta varattava mahdollisuus määräajassa itse suorittaa rakennelman poistaminen tai muuttaminen. Hakijan on tällöin korvattava rakennelman omistajalle toimenpiteestä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Jos omistaja haluaa poistaa rakennelman, jonka käyttämiseen toiselle on myönnetty lupa ja jota käyttäjä edelleen tarvitsee, lupaviranomainen voi hakemuksesta myöntää viimeksi mainitulle oikeuden lunastaa sen itselleen. Lunastushinta määrätään rakennelman silloisen arvon mukaan ottaen huomioon, mitä rakentamiskustannuksista on jo omistajalle suoritettu, sekä haitta, joka rakennelman pysyttämisestä toisen alueella aiheutuu.

14 a §

Oikeuden myöntäminen

Oikeus myönnetään pysyvänä tai erityisestä syystä määräaikaisena. Aluetta saadaan käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten oikeus on myönnetty.

Oikeuden myöntämistä koskevan asian ratkaisee lupaviranomainen lupa-asian yhteydessä tai erillisestä hakemuksesta. Oikeuden myöntämisestä aiheutuvan edunmenetyksen korvaamisesta säädetään 13 luvussa.

15 §

Ilmoittamisvelvollisuus

Hankkeesta vastaavan on ilmoitettava kirjallisesti~~vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista kirjallisesti ilmoitettava~~ valtion valvontaviranomaiselle:

1) 5 a §:ssä ja 6 §:n 1 momentissa tarkoitetusta toimenpiteestä;
2) maa-ainesten ottamisesta vesistön pohjasta, jos ottaminen ei 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan edellytä lupaa;
3) pinta- ja pohjaveden ottamisesta, jos otettava määrä on yli 100 kuutiometriä vuorokaudessa ja ottaminen ei 3 luvun 2 tai 3 §:n mukaan edellytä lupaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä vähintään 30 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista. Edellä 5 a §:ssä tarkoitetusta hankkeesta ilmoitus on kuitenkin tehtävä vähintään 60 vuorokautta ennen toimenpiteen aloittamista. (Uusi)

Ilmoituksen tulee sisältää tiedot hankkeesta, sen toteuttamistavasta ja ympäristövaikutuksista. Jos ilmoitus koskee 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa, ilmoituksen tulee sisältää lisäksi tiedot muista vaikutusalueelle suunnitelluista vastaavista hankkeista, jotka ovat hankkeesta vastaavan tiedossa. (Uusi 3 mom.)

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen toimittamistavasta ja ilmoitukseen sisällytettävistä tiedoista.(Uusi 4 mom.)

16 §

Johdon sijoittamista koskevat vaatimukset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 5 a §:ssä tarkoitetun johdon sijoittamisesta aiheutuvien haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi:

1) rakenteiden ja laitteiden korkeusasemasta ja etäisyydestä sen vaikutuspiirissä oleviin häiriintyviin kohteisiin;

2) rakenteille ja laitteille asetettavista vaatimuksista ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi;

3) hankkeen toteuttamistavasta;

4) rakennustöiden toteuttamisajankohdasta;

5) rakenteen merkitsemisestä maastoon;

6) hankkeesta viranomaiselle tehtävän ilmoituksen sisällöstä;

7) muista 1—6 kohdassa tarkoitettuihin vaatimuksiin rinnastettavista hankkeen toteuttamista koskevista vaatimuksista.

3 luku

Luvanvaraiset vesitaloushankkeet

3 §

Aina luvanvaraiset vesitaloushankkeet

Edellä 2 §:ssä tarkoitetuista seurauksista riippumatta seuraavilla vesitaloushankkeilla on aina oltava lupaviranomaisen lupa:

1) valtaväylän tai yleisen kulku- tai uittoväylän sulkeminen tai supistaminen sekä väylän käyttämistä vaikeuttavan laitteen tai muun esteen asettaminen;

2) veden ottaminen vesihuoltolaitoksen tai vesihuoltolaitokselle vettä toimittavan tarpeisiin taikka siirrettäväksi muualla käytettäväksi, muu pohjaveden ottaminen, kun otettava määrä on yli 250 kuutiometriä vuorokaudessa sekä muu toimenpide, jonka seurauksena pohjavesiesiintymästä poistuu muutoin kuin tilapäisesti pohjavettä vähintään 250 kuutiometriä vuorokaudessa;

3) veden imeyttäminen maahan tekopohjaveden tekemiseksi tai pohjaveden laadun parantamiseksi;
4) sillan tai kuljetuslaitteen tekeminen yleisen kulku- tai valtaväylän yli;
5) vesi-, viemäri-, voima- tai muun johdon tekeminen yleisen kulkuväylän ali;
6) maa-alueen muuttaminen pysyvästi vesialueeksi vesistön vedenkorkeutta nostamalla;
7) vesivoimalaitoksen rakentaminen;
8) vesialueen ruoppaaminen, jos ruoppausmassan määrä ylittää 500 kuutiometriä, jollei kyse ole julkisen kulkuväylän kunnossapidosta;
9) ruoppausmassan sijoittaminen hylkäämistarkoituksessa Suomen aluevesillä, jollei kyse ole merkityksettömän pienestä määrästä ruoppausmassaa;
10) maa-aineksen ottaminen vesialueen pohjasta muuhun kuin tavanomaiseen kotitarvekäyttöön;
11) uiton vakinaisen toimintapaikan perustaminen.

— —

11 §

Tarkkailuvelvoite

Luvassa on määrättävä luvanhaltija tarvittaessa tarkkailemaan hankkeen toteuttamista ja sen vaikutuksia. Lupaviranomainen, tai sen määräyksestä valtion valvontaviranomainen tai kalatalousviranomainen, voi määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (*yhteistarkkailu*) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea myös ympäristönsuojelulakiin ja tähän lakiin perustuvaa tarkkailua. Tarkkailua koskevassa päätöksessä voidaan antaa oikeus tarkkailla toisen alueella ja sijoittaa tarkkailun edellyttämät laitteet ja rakennelmat toisen alueelle. Tarkkailusta aiheutuvien edunmenetysten korvaamisesta säädetään 13 luvussa.

— —

4 luku

Veden ottaminen

3 §

Pintaveden ottaminen toisen vesialueelta

Kiinteistön omistaja ja haltija saa ottaa pintavettä toisen vesialueelta tavanomaista kiinteistökohtaista käyttöä varten sekä sijoittaa vesialueelle ottamisen edellyttämän laitteen ja johdon, jos ottamisesta ei aiheudu 3 luvun 2 §:n mukaisia seurauksia. Edellytyksenä on lisäksi, että ottamisesta ei aiheudu haittaa niille, jotka lupaviranomaisen luvan tai vesialueen omistuksen tai hallinnan perusteella ottavat vettä samalta vesialueelta.

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa oikeuden muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun pintaveden ottamiseen ja sitä varten tarpeellisten laitteiden sijoittamiseen toisen alueella.

13 §

Lunastusoikeus suoja-alueella

Lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa yhdyskunnan vesihuollon järjestämistä tai muuta yleistä tarvetta palvelevan vedenottamon omistajalle tai haltijalle oikeuden lunastaa omaksi suoja-alueella oleva alue, jos se on tarpeen vedenottoa palvelevia laitteita tai rakennelmia varten.

6 luku

Keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen

6 §

Käyttöoikeus toisen alueeseen

Käyttöoikeuden myöntämisestä veden alle jäävään toisen alueeseen säädetään 2 luvun ~~12~~, 13 ja 13 a §:ssä. Jos hakijana on hyödynsaajien perustama vesioikeudellinen yhteisö, 2 luvun 13 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen edellytyksen täyttymistä arvioitaessa otetaan huomioon myös yhteisön jäsenille kuuluvat alueet.

8 luku

Vesivoiman hyödyntäminen

4 §

Oikeus voimalaitoksen alueeseen

Hakijan oikeudesta lunastaa toiselle kuuluva alue voimalaitosta tai sen käyttöä varten säädetään 2 luvun 13 a §:ssä.

5 §

Yhteisen vesivoiman käyttäminen

Aloitteen vesivoiman käyttöön ottamista varten tarvittavan voimalaitoksen rakentamiseksi voi tehdä se, jolle omistusoikeuden, vesialueen osuuden luovutuksen tai vesivoiman pysyvän käyttöoikeuden perusteella kuuluu vähintään viidesosa sellaisesta vesistön osan vesivoimasta, jota tarkoituksenmukaisesti voidaan käyttää samassa voimalaitoksessa. Aloitteen voivat tehdä myös sellaiset vesivoiman osakkaat yhdessä, joille kuuluu vähintään viidesosa käyttöön otettavasta vesivoimasta.

Jos vesivoiman käyttöönotosta ei voida sopia, aloitteentekijän tulee tehdä 8 §:n mukainen osallistumistarjous niille käyttöön otettavan vesivoiman osakkaille, joille kuuluu vähintään sadasosa käyttöön otettavasta vesivoimasta.

Aloitteentekijälle sekä niille, jotka siihen oikeutettuina haluavat osallistua hankkeeseen, voidaan antaa lupa voimalaitoksen rakentamiseen, jos luvan myöntämisen edellytykset muutoin ovat olemassa. Aloitteentekijälle ja hankkeeseen osallistuville voidaan antaa luvan myöntämisen yhteydessä pysyvä oikeus korvausta vastaan käyttää muiden sanotun vesivoiman osakkaiden osuuksia, jos hanke on energiahuollon turvaamisen kannalta yleisen tarpeen vaatima.

10 luku

Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet

7 §

Oikeus toisen vesialueeseen eräissä tapauksissa

Lupaviranomainen voi myöntää hakijalle kulkuväylään liittyvää yleistä lastaus- tai ankkuroimisaluetta tai yleistä satamaa varten oikeuden toisen vesialueen käyttöön saamiseen tai omaksi lunastamiseen, jos:

1) hanke täyttää 3 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset;

2) hanke turvaa satamapalveluiden saatavuutta, tärkeäksi katsottavaa liikennettä tai elinkeinotoimintaa taikka palvelee muuta vastaavaa yleistä etua; ja

3) hanke on yleisen tarpeen vaatima.

Lupaviranomainen voi myöntää hakijalle kulkuväylään liittyvää yksityistä ankkuroimisaluetta varten käyttöoikeuden toiselle kuuluvaan vesialueeseen, jos 3 luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Rannan omistajalle voidaan myöntää käyttöoikeus toiselle kuuluvaan vesialueeseen yksityistä lastauspaikkaa tai satamaa varten, jos tämän pykälän 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

13 luku

Korvaukset

1 §

Laillisesti aiheutettu edunmenetys

Hankkeesta vastaava on velvollinen korvamaan tämän lain tai siihen perustuvan luvan nojalla suoritetusta tai suoritettavasta toimenpiteestä aiheutuvan edunmenetyksen tämän luvun mukaisesti, jos edunmenetys aiheutuu:

1) luvan mukaisesta vesitaloushankkeesta;

2) oikeudesta käyttää tai lunastaa toiselle kuuluvaa omaisuutta;

3) toimenpiteestä, joka 3 luvun 2 §:n mukaan on luvanvarainen, mutta johon lupaa ei ole haettu sen vuoksi, ettei siitä ole voitu otaksua aiheutuvan mainitussa pykälässä tarkoitettuja seurauksia;

4) 2 luvun 5, 5 a ja 6 §:ssä, 5 luvun 9 §:ssä, 10 luvun 9 §:ssä ja 18 luvun 5 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä sekä 9 luvun 8 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tapahtumasta.

16 luku

Rangaistussäännökset

3 §

Vesilain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) estää 2 luvun 10 §:n vastaisesti veden vapaata juoksua norossa tai ojassa siten, että teosta aiheutuu vähäistä suurempi yksityisen edun loukkaus,

2) ottaa pintavettä toisen vesialueelta 4 luvun 3 §:n vastaisesti tai pohjavettä toisen alueelta 4 luvun 4 §:n vastaisesti,

3) estää ilman laillista oikeutta vesistössä kulkemista, puutavaran uittoa tai muuta tähän lakiin tai sen nojalla annettuun lupaan tai oikeuteen perustuvaa vesi- tai maa-alueen käyttämistä,

4) käyttää väärin 9 luvun 5 tai 6 §:ssä uittajalle säädettyjä oikeuksia tai toimii vastoin uittosäännön määräyksiä,

5) toimii vastoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen 4 luvun 2 §:n taikka 5 luvun 5 tai 9 §:n nojalla antamaa päätöstä,

6) liikkuu vesistössä, ottaa vettä, sijoittaa rakennelman tai johdon toisen vesialueelle tai ryhtyy 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen vastoin 2 luvun 3—5, 5 a tai 6—8 §:ää tai

7) laiminlyö ilmoittaa toimenpiteestä valtion valvontaviranomaiselle vastoin 2 luvun 15 §:ää tai 5 luvun 6 §:ää,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *vesilain rikkomisesta* sakkoon.

17 luku

Kiinteistöoikeudellisia säännöksiä

8 §

Käyttöoikeuden antaminen

Lupaviranomainen voi myöntää hakijalle 2 luvun 12, 13, 13 a ja 14 §:ssä tarkoitetun oikeuden, jos:

1) hakijalle on myönnetty tämän lain mukainen lupa;

2) hakija on muutoin kuin tämän lain nojalla saanut oikeuden hankkeen edellyttämään alueeseen, mutta alue riidan, konkurssin tai ulosoton johdosta tai muusta syystä on joutunut pois siltä, jolle sen lupaa myönnettäessä katsottiin kuuluvan; ja

3) käyttöoikeus hankkeen laatu ja merkitys huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi.

Jos oikeus voimalaitoksessa käyttöön otettuun vesivoimaan on 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla menetetty, lupaviranomainen voi hakemuksesta antaa voimalaitoksen omistajalle 8 luvun 5 §:n mukaisen pysyvän käyttöoikeuden tähän vesivoimaan. Lupa rakentaa voimalaitos pysyy voimassa siitä huolimatta, että oikeus voimalaitoksessa käyttöön otettavaan vesivoimaan tai alueeseen joko kokonaan tai osaksi on menetetty edellä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetun oikeuden saajan on suoritettava korvaus oikeudesta noudattaen 13 lukua.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

12 §

Asian käsittelystä perittävät maksut

Tämän lain mukaisen asian käsittelystä lupaviranomaisessa ja valvontaviranomaisessa voidaan periä maksu. Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepannun asian käsittelystä. Muiden vaatimuksesta vireillepannun asian käsittelystä voidaan periä maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

Hankkeesta vastaavalle, jolle on myönnetty ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleiden säännösten nojalla lupa voimalaitoksen rakentamiseen ja oikeus käyttää määräajan toiselle kuuluvaa vesivoimaa, voidaan myöntää 8 luvun 5 §:ssä tarkoitettu oikeus siinäkin tapauksessa, että hanketta ei ole pidettävä energiahuollon turvaamisen kannalta yleisen tarpeen vaatimana. Oikeus voidaan myöntää myös, jos oikeus käyttää määräajan toiselle kuuluvaa vesivoimaa on perustunut asianosaisten väliseen sopimukseen.

_____

2.

Laki

ympäristönsuojelulain 68 ja 69 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 68 ja 69 § seuraavasti:

68 §

Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella

Ympäristöluvassa voidaan myöntää oikeus jäteveden johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun noroon, jos johtamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa muille ja johtaminen on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua. Jäteveden johtamiseen avo-ojassa tai norossa ei saa myöntää oikeutta, jos oja tai noro on tontin, rakennuspaikan, uimarannan tai muun vastaavan erityiseen käyttöön otetun alueen välittömässä läheisyydessä. Jätevettä johtavan velvollisuudesta pitää uoma kunnossa ja vastuusta jäteveden johtamisesta aiheutuvista kustannuksista säädetään 158 §:ssä.

Jos jäteveden johtaminen edellyttää viemäriputken sijoittamista tai ojan tekemistä toisen maalle eikä omistaja anna suostumustaan, luvassa on 1 momentissa säädetyin edellytyksin päätettävä käyttöoikeuden myöntämisestä tarvittavaan alueeseen. Vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan vesilain 13 lukua. Käyttöoikeuteen sovelletaan mainitun lain 2 luvun 12, 13 ja 13 a §:ää sekä 17 lukua.

Jos tässä pykälässä tarkoitetun jäteveden johtamisen vuoksi on tehtävä oja tai sijoitettava viemäriputki maantien, kadun, rautatien, muun kiskotien, kaapelin tai kaasuputken ali, luvassa on annettava asiaa koskevat tarpeelliset määräykset. Ojan tai putken rakentamiseen ja kunnossapitoon sovelletaan vesilain 5 luvun 13 §:ää. Jos asiaa ei sen laajuuden tai muun syyn vuoksi voida ratkaista ympäristöluvan yhteydessä, lupaviranomaisen on siirrettävä asia ojitustoimituksessa ratkaistavaksi tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle noudattaen mainitun luvun 4 ja 5 §:ää.

69 §

Määräykset viemäriputkesta

Ympäristöluvassa on tarvittaessa vesilain mukaisesti määrättävä viemäriputken rakentamisesta ja sitä varten tarvittavasta käyttöoikeudesta. Määräystä annettaessa sovelletaan vesilain 3 lukua, vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen 13 lukua ja käyttöoikeuteen 2 luvun 12, 13 ja 13 a §:ää sekä 17 lukua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

3.

Laki

eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan eräistä vesien käyttämistä varten myönnettävistä oikeuksista annettu laki (266/1961).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 7.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Susanna Huovinen sd
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Sari Multala kok
jäsen Riitta Myller sd

jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Mirja Vehkaperä kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos